

SAYI : 18745356-101.07.04-E.9158

BAŞVURU NO : 2018/3552

KARAR TARİHİ : 29/05/2018

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN

:

BAŞVURAN VEKİLİ / TEMSİLCİSİ

:

BAŞVURUYA KONU İDARE

:

BAŞVURUNUN KONUSU

:

BAŞVURU TARİHİ

:

I.BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

1. Başvuran özetle; 1996 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Bölümünde başladığı lisans eğitimini, 28 şubat sürecinde başörtüsünden dolayı tamamlayamadığını, 2011 yılında af kanunundan faydalanarak mezun olduğunu ancak gelinen noktada KPSS koşullarında atamasının da mümkün olmadığını, hali hazırda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında ek ders karşılığı asgari ücretle psikolog olarak çalıştığını, şartları sekteye uğramadan devam etseydi bu gün itibariyle 16 yıllık öğretmenlik tecrübesine sahip olacakken hem maddi hem de manevi anlamda ciddi kayıplarla mücadele etmek durumunda kaldığını belirterek Kurumumuza başvuruda bulunmuştur.

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2. Başvuru konusunun değerlendirilmesi amacıyla ilgili kurumlar olan Başbakanlık, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığı yetkililerinin katılımıyla 26/04/2017 tarihinde Kurumumuzda bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Anılan toplantıda yapılan değerlendirmeler sonucu Yükseköğretim Kurumu Başkanlığından (YÖK) 02/05/2017 tarihli ve sayılı yazımız ile ilgili af yasalarından kaç öğrencinin yararlanarak öğrenimine devam ettiği ile bu öğrencilerinin kaçının okuldan mezun olduğu hususunda bilgi ve belge talep edilmiştir. Kurumumuzca yapılan incelemede tablodaki verilerde tutarsızlık bulunduğu tespit edilmiş, YÖK Başkanlığından 03/10/2017 tarihli ve sayılı yazımızla tekrar bilgi ve belge talep edilmiştir. YÖK Başkanlığının 05/10/2017 tarihli ve sayılı yazısıyla Kurumumuza ilettiği bilgi ve

belgeler anılan toplantıya katılan İdarelerin görüş ve önerilerine sunulmuştur.

3. Başbakanlığın 25/11/2017 tarihli ve [REDACTED] sayılı yazısında;

3.1. Yapılan başvurulardan etkilenenlerin kapsamının belirlenmesinin çalışma bakımından önem arz ettiği,

3.2. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48 inci ve devamı maddeleri ile 18/03/2002 tarihli ve 2002/3975 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu Görevlerine İlk Defa Atanacaklar İçin Yapılacak Sınavlar Hakkında Yönetmelik'te ilk defa kamu hizmeti ve görevlerine atanacaklara ilişkin usul ve esasların belirlendiği,

Açıklamalarına yer verilmiştir.

4. Maliye Bakanlığının 07/12/2017 tarihli ve [REDACTED] sayılı yazısında;

4.1. Yükseköğretim kurumlarından ilişkisi kesilenler ile kendi istekleriyle öğrenimlerini yarıda bırakanların yükseköğretim kurumlarına kayıt yaptırabilmelerine ilişkin 15/03/2005 tarihli ve 5316 sayılı, 22/10/2008 tarihli ve 5806 sayılı, 13/02/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanunlarla kendi isteğiyle öğrenciliği son bulanlar dahil olmak üzere her ne sebeple olursa olsun öğrencilikle ilişkisi kesilenlerin yükseköğrenim kurumlarına yeniden öğrenci olarak dönebilmelerine imkan sağlandığı,

4.2. YÖK Başkanlığı tarafından hazırlanan bilgi ve belgelerde kılık ve kıyafetleri nedeniyle öğrencilikle ilişkisi kesilenler ile kendi istekleriyle öğrenimlerini bırakanların sayısının ve 5316, 5806 ve 6111 sayılı Kanunlarla yapılan düzenlemeler sonucunda yükseköğretim kurumlarına yeniden kayıt yapma hakkı verilenlere ilişkin sayıların sağlıklı olmadığı düşünülmesi,

4.3. Kurumumuzdan talep edilen hususunun kılık ve kıyafet uygulamaları nedeniyle kendi istekleri ile yükseköğrenimlerini yarıda kesenleri de kapsadığı, ancak 28 Şubat döneminde kılık ve kıyafet uygulamaları dışında farklı bir nedenle yükseköğrenimlerini kendi istekleri ile yarıda bırakanların olabileceği, bu nedenle kimlerin kılık ve kıyafet uygulamaları nedeniyle, kimlerin farklı nedenlerle yükseköğrenimlerini yarıda bıraktıklarının öncelikle tespit edilmesi gerektiği, bu itibarla mevcut bilgi ve verilerin sağlıklı bir görüş ve kanaat oluşturmak için yeterli olmadığı,

Açıklamalarına yer verilmiştir.

5. Devlet Personel Başkanlığının 17/01/2018 tarihli ve [REDACTED] sayılı yazısında;

5.1. 28 Şubat sürecinde başörtüsü nedeniyle disiplin yönünden veya kendi istekleri ile ilişkisi kesilenlere 2011 yılında 6111 sayılı Kanunla eğitimlerini tamamlama hakkı verildiği, 2013 yılında ise 6495 sayılı Kanunla eğitimlerini bu kanunun yürürlüğe girdiği 25/02/2011 tarihinden önce tamamlamış kişilere Kanun'un yürürlüğe girdiği 2013 yılından itibaren iki yıl süreyle; eğitimlerini 31/12/2015 tarihinden sonra tamamlayacaklara ise öğrenimlerini bitirdikleri tarihten itibaren iki yıl süreyle ilgili mevzuatlarındaki yaş sınırlamalarına bağlı olmaksızın kamu görevlerine atanma hakkı tanındığı,

5.2. Böylece, üniversiteden ilişkisi kesildiğinde en az birinci sınıfta olan ve disiplin affı ile eğitime geri dönen bir kişiye dahi eğitimini normal öğrenim süresinde tamamlaması halinde kamu görevine girişte yaş şartı sınırlamasına tabi olmadan yerleştirilebilme imkânı verildiği,

5.3. Bu düzenlemelerle, başörtüsü nedeniyle eğitimlerini tamamlayamayanlar dâhil geniş bir kesim için, hem terör suçu hariç disiplinsizlik cezası nedeniyle hem de devamsızlık gibi kendi isteği ile

okulları ile ilişiği kesilenlere eğitimlerini tamamlama hakkı ve yaş şartına bağlı olmaksızın kamuda istihdam hakkı tanındığı, devamsızlık nedeniyle okulları ile ilişiği kesilen ve sonrasında eğitimini tamamlama hakkı verilenler arasında, hukuken başörtüsü nedeniyle mağdur olanları ayırma olanağının bulunmadığı,

5.4. Başvuranların memuriyete atanma hususunda kazanılmış olarak nitelendirilebilecek bir hak kaybına uğramadıkları,

5.5 Başvuranların zamanında mezun olarak KPSS'den yüksek puan almış oldukları varsayılsa bile, tercihleri veya o tarihte ihdas edilen kadro/pozisyon sayıları doğrultusunda herhangi bir kamu görevine yerleştirilemeyeceklerinin ve bu durumda hak iddia edemeyeceklerinin açık olduğu,

5.6. Merkezi yerleştirme sınavlarının kurumsal sınavlara göre toplumda adalet olgusunu güçlendirdiği, kamu hizmetlerine girişte özellikle B grubu kadrolarda genel kültür ve genel yeteneğe göre ölçme yapılmasının fırsat eşitliğini arttırdığı; merkezi yerleştirme ile kamu görevlisi alımı yapan kurumların kişilere yönelik kurumsal sınav veya yerleştirmeler yapmasına dair herhangi bir düzenleme yapılması halinde kamuoyunda kamu personel sistemine girişte kayırmacılığın arttığına dair bir algı oluşmasını muhtemel olduğu,

5.7. 28 şubat sürecinde başörtüsü nedeniyle öğrenimlerini zamanında tamamlayamayan ve mezun oldukları tarihte merkezi sınava tabi olmayacak iken, řu an merkezi sınava tabi olmak zorunda kalan başvuranların, merkezi sınav sisteminin dışında tutularak kurumsal sınavlar ile istihdam edilmelerine ya da kamuda durumlarına uygun memur unvanlı atanmalarına dair taleplerinin; i) anılan sebeplerle öğrenimlerini tamamlayamayan öğrencilerin mevcut istatistiki verilere göre hukuken tespitinin yapılamaması, ii) merkezi sınav sistemi uygulamasının 1999 yılında başlamış olması, yani başvuranların 28 şubat 1997 sürecinde 2 nci, 3 üncü veya 4 üncü sınıfta olup öğrenimlerini bitirmesine karşın başkaca bir engel bulunmayanların kurumsal sınav sistemine dâhil olduğu, iii) mer'i mevzuat çerçevesinde başvuranların kazanılmış bir hak elde etmemiş oldukları, iv) merkezi sınav ile kamu personeli alım sisteminin kamuoyunda eşitlikçi ve adil olduğunun benimsenmiş olduğu,

Açıklamalarına yer verilmiştir.

6. 28 şubat dönemine özgü sebeplerle kılık ve kıyafet yasağından etkilenenlerin kapsamının belirlenmesi gereğinin ilgili kurumlarca Kurumumuza iletilmesi üzerine, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığından 09/01/2018 tarihli ve [REDACTED] sayılı yazımızla bilgi ve belge talep edilmiş, Kurumumuza gönderilen bilgi ve belgeler ilgili kurumların görüş ve önerilerine 22/02/2018 tarihli ve [REDACTED] sayılı yazımızla sunulmuştur.

7. Başbakanlığın 05/03/2018 tarihli ve [REDACTED] sayılı yazısında;

7.1. Mağduriyet iddialarının giderilmesinin ilgili mevzuatta değişiklik gerektirdiği,

Açıklamalarına yer verilmiştir.

8. Milli Eğitim Bakanlığının 26/02/2018 tarihli ve [REDACTED] sayılı yazısında;

8.1. Bakanlığa bağlı eğitim kurumlarına, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği, Sözleşmeli Öğretmen İstihdamına İlişkin Yönetmelik ile Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 20/02/2014 tarihli ve 9 sayılı Kararı uyarınca yapılan duyurular doğrultusunda

müracaatları kabul edilenler KPSS’den aldıkları puan esas alınarak atama yapıldığı,

8.2. Bakanlığa bağlı bir eğitim kurumunda görev yapmakta iken, 28 Şubat sürecinde görevden ayrılmak zorunda kalan veya ataması yapıp göreve başlayamayan öğretmenlerin atamalarının talep ettikleri illere yapılmasının sağlanması suretiyle mağduriyetlerinin giderilmeye çalışıldığı,

8.3. 28 Şubat döneminde öğrenimlerini sonlandırmak zorunda kalan ve af yasası kapsamında üniversitelerine dönerek öğrenimlerini tamamlayanlar hakkında ilgili kurumlarla işbirliği içerisinde mevzuat değişikliği yapılması gerektiği,

Açıklamalarına yer verilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

9. 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın “Cumhuriyetin temel nitelikleri” başlıklı 2 nci maddesinde; “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir. ”, **“Devletin temel amaç ve görevleri” başlıklı 5 inci maddesinde;** “Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır”, **“Kanun önünde eşitlik” başlıklı 10 uncu maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında;** “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. ”, **“Temel hak ve hürriyetlerin korunması” başlıklı 40 ıncı maddesinin son fıkrasında;** “Kişinin, resmî görevliler tarafından vâki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da, kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. ”, **“Çalışma ve sözleşme hürriyeti” başlıklı 48 inci maddesinin birinci fıkrasında;** “Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir...”, **“Çalışma hakkı ve ödevi” başlıklı 49 uncu maddesinin birinci fıkrasında;** “Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. ”, **“Çalışma şartları ve dinlenme hakkı başlıklı 50 inci maddesinin ikinci fıkrasında;** “Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar. ”, **“Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler” başlıklı 61 inci maddesinin birinci fıkrasında;** “Devlet, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleriyle, malûl ve gazileri korur ve toplumda kendilerine yaraşır bir hayat seviyesi sağlar.”, **“Hizmete girme başlıklı” 70 inci maddesinin birinci fıkrasında;** “Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir”. **“Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında;** “Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler.”,

10. 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun “Kurumun görevi” başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında; “Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü

eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir...”,

11. 28/03/2013 tarihli ve 30348 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına ilişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “İyi yönetim İlkeleri” başlıklı 6 ncı maddesinde; “Kurum, inceleme ve araştırma yaparken idarenin, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde; kanunlara uygunluk, ayrımcılığın önlenmesi, ölçülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması, eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, nezaket, şeffaflık, hesap verilebilirlik, haklı beklentiye uygunluk, kazanılmış hakların korunması, dinlenilme hakkı, savunma hakkı, bilgi edinme hakkı, makul sürede karar verme, kararların gerekçeli olması, karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi, kişisel verilerin korunması gibi iyi yönetim ilkelerine uygun işlem ve eylem ile tutum veya davranışta bulunup bulunmadığını gözetir ve iyi yönetim ilkelerine uyar. ”,

12. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun 15/03/2005 tarihli ve 5316 sayılı Kanun’la değişik Geçici 51 inci maddesinin birinci fıkrasında; “29.6.2000 tarihinden bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, lisansüstü öğrenim görürken, her ne sebeple olursa olsun kurumları ile ilişkisi kesilen öğrencilere başarısız oldukları dersler ve yeterlilik için iki sınav hakkı; yüksek lisans öğrencileri için bir yıl, doktora öğrencileri için iki yıl tez hazırlama süresi verilir. Doktora yeterlik sınavına girebilmek için yabancı dil sınavında başarısız olanlara iki sınav hakkı tanınır. ”, **22/10/2008 tarihli ve 5806 sayılı Kanun’la değişik Geçici 56 ncı maddesinin birinci fıkrasında;** “Yükseköğretim kurumlarında hazırlık dâhil bütün sınıflarda intibak, ön lisans, lisans tamamlama, lisans, pedagojik formasyon, lisansüstü, tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlik öğrenimi gören öğrencilerden; 7/6/1995 tarihinden bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, kendi isteğiyle ilişkileri kesilenler dâhil her ne sebeple olursa olsun ilişkisi kesilenler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki aylık başvuru süresi içerisinde ilişkisi kesilenler ile 1980 sonrasında bu içerikte çıkarılan kanunların kapsamına girmekle birlikte sağlanan haklardan yararlanmak üzere başvurmayan veya başvurdukları halde yararlanamamış olanlar, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 35 inci maddesi uyarınca bir yükseköğretim kurumu adına yurt içinde başka bir yükseköğretim kurumunda lisansüstü öğrenim yapanlardan başarısız olmaları nedeniyle ilişkisi kesilenler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde ilişkilerinin kesildiği kuruma başvuruda bulunmaları şartıyla bu maddede belirtilen haklardan yararlanırlar.. ”, **13/02/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanun’la değişik Geçici 58 inci maddesinde;** “Yükseköğretim kurumlarında hazırlık dâhil bütün sınıflarda intibak, önlisans, lisans tamamlama, lisans, lisansüstü öğrenimi gören öğrencilerden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar, kendi isteğiyle ilişkileri kesilenler ile yurt dışındaki üniversitelerden yatay geçiş yaptıktan sonra yatay geçişleri iptal edilenler dâhil, terör suçundan hüküm giyenler hariç her ne sebeple olursa olsun ilişkisi kesilenler ile bir programı kazandıkları halde kayıt yaptırmayanlar bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş ay içinde ilişkilerinin kesildiği yükseköğretim kurumuna başvuruda bulunmaları şartıyla bu Kanunun 44 üncü maddesinde belirtilen esaslara göre 2011-2012 eğitim-öğretim yılında öğrenimlerine başlayabilirler...”,

13. 28/03/2013 tarihli ve 30348 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına ilişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “İyi yönetim İlkeleri” başlıklı 6 ncı maddesinde; “Kurum, inceleme ve araştırma yaparken idarenin, insan

haklarına dayalı adalet anlayışı içinde; kanunlara uygunluk, ayrımcılığın önlenmesi, ölçülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması, eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, nezaket, şeffaflık, hesap verilebilirlik, haklı beklentiye uygunluk, kazanılmış hakların korunması, dinlenilme hakkı, savunma hakkı, bilgi edinme hakkı, makul sürede karar verme, kararların gerekçeli olması, karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi, kişisel verilerin korunması gibi iyi yönetim ilkelerine uygun işlem ve eylem ile tutum veya davranışta bulunup bulunmadığını gözetir ve iyi yönetim ilkelerine uyar. ”,

14. 13/01/1985 tarihli ve 18634 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan mülga Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği’nin “Yükseköğretim kurumundan çıkarma cezasını gerektiren disiplin suçları” başlıklı 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (n) bentlerinde; “b)Yükseköğretim kurumlarının ideolojik ve siyasi amaçlarla huzur, sükûn ve çalışma düzenini bozmak veya boykot, işgal, engelleme, personelin işini yavaşlatma gibi eylemlere katılmak, bu amaçlara yönelik eylemleri tahrik etmek.n) Derslere veya sınavlara girilmesine, ders veya sınavların yapılmasına herhangi bir şekilde engel olmak, dersteki öğrencileri dışarıya çıkarmak, çıkmaya kışkırtıcı veya zorlayıcı eylemlerde bulunmak. ”,

düzenlemelerine yer verilmiştir.

IV. KAMU DENETÇİSİ SADETTİN KALKAN’IN KAMU BAŞDENETÇİSİ’NE ÖNERİSİ

15. Başvuranın mağduriyetinin giderilmesi yönünde gerekli düzenlemelerin yapılması amacıyla ilgili İdarelere tavsiyede bulunulmasının uygun olacağı değerlendirildiğinden başvuru talebinin kabulü yönünde hazırlanan “Tavsiye Karar Önerisi” kabul öneri Kamu Başdenetçisi’ne sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden

16. Kurumumuza yapılan başvuruda başvuran, 1996 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi [REDACTED] Bölümünde başladığı lisans eğitimini, 28 şubat sürecinde başörtüsünden dolayı tamamlayamadığını, 2011 yılında af kanunundan faydalanarak mezun olduğunu ancak gelinen noktada KPSS koşullarında atamasının da mümkün olmadığını, hali hazırda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında ek ders karşılığı asgari ücretle psikolog olarak çalıştığını, şartları sekteye uğramadan devam etseydi bu gün itibariyle 16 yıllık öğretmenlik tecrübesine sahip olacakken hem maddi hem de manevi anlamda ciddi kayıplarla mücadele etmek durumunda kaldığını belirterek Kurumumuza başvuruda bulunmuştur.

17. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin demokratikleşme ve ilerleme adımlarını sekteye uğratan en büyük engel askeri darbeler olmuştur. Türkiye’de her on yılda bir gerçekleştirilen darbeler, milli iradeyi yok ederek, demokrasinin kesintiye uğramasına yol açmıştır. Askeri darbeler devletle millet arasına mesafeler koyduğu kadar aynı zamanda Peygamber ocağı olarak milletin gönlünde taht kurmuş olan Türk Silahlı Kuvvetleri ile şehadeti en büyük şeref sayan millet arasına da mesafeler koymuş, böylece Türk Milletinin kadim devlet geleneğinin genleriyle oynamayı amaç edinmiştir. Siyasî hayatımızda 27 Mayıs 1960, 12 Mart 1971, 12 Eylül 1980 ve 28 Şubat 1997 tarihlerinde demokrasiye hukuk dışı müdahaleler yapılmış; hükümetler cebir ve şiddet ya da baskı kullanılarak görevlerinden uzaklaştırılmış; millî iradenin tecelligâhı olan yüce parlamento lağvedilmiştir. Başbakan ve Bakan konumundaki devlet adamları hukuksuz biçimde idam edilmiş, yüz binlerce

vatandaşımız mağdur edilmiştir. 27 Nisan 2007 tarihinde e-muhtıra olarak adlandırılan bir bildiriyle halkın seçimiyle işbaşına gelen hükümete karşı müdahale teşebbüsünde bulunulmuştur. Nihayet 15 Temmuz 2016 tarihinde ordu içerisinde ABD'nin Pensilvanya eyaletinde yaşayan Fetullah Gülen'in liderliğini yaptığı Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ)'ye bağlı bir grup tarafından, TSK içindeki mensupları öncülüğünde askeri darbe girişiminde bulunulmuş, tarihinde ilk defa Türkiye Büyük Millet Meclisi bombalanmış, milletin devletine ve hükümetine sahip çıkmasıyla darbe teşebbüsü başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

18. Darbelerden kurtulmak, insan haklarına dayalı demokratik bir rejim kurmak ve kurumsallaştırmak, her şeyden önce demokrasiye inanan bireylere, sivil toplum örgütlerine ve siyaset kurumuna ve çok boyutlu tutarlı bir mücadeleye bağlıdır. Bugüne kadar yaşanan darbeler, muhtıralar, demokrasi dışı müdahaleler ülkemize ve milletimize büyük acılar yaşatmış, toplumun her kesiminden insanlar bu müdahalelerin mağduru olmuşlardır. Bu süreçlerin toplum ve devlet hayatımız üzerinde meydana getirdiği tahribatın ortaya konulması, maddi ve manevi zararların ve hak ihlallerinin bütüncül bir şekilde giderilmesi büyük önem taşımaktadır. Ders alınmayan ve oluşturduğu mağduriyetlerin giderilmediği her darbe sonraki darbelere zemin hazırlamaktadır.

19. Darbecilikle mücadelenin gerçek bir yüzleşme sağlayarak başarılı bir şekilde yapılabilmesi için mağduriyetlerin makul ölçülerde giderilebilmesi gerekir. Darbeci anlayışla mücadelede doğrudan darbenin faili olanlar kadar onlara destek verenlerin de teşhir edilmeleri ve rayiç hukuk esasında değerlendirmeleri önemlidir. Keza hukuk tanımaz bir şekilde gerçekleştirilen uygulamalardan mağdur olanların da mağduriyetlerini gidermek, insan hak ve hukuk ihlallerinin telafisini sağlamak önem taşımaktadır. (Meclis Araştırma komisyonu Raporu, Kasım 2012, s.647)

20. 28 Şubat post-modern darbesinde de görüldüğü üzere her darbe girişimi, yayınlanan her muhtıra, siyaset kurumuna yapılan her müdahale, ülkeyi geriye götürmüştür. Bunun sonucu olarak ülkemiz demokrasi, hukukun üstünlüğü, temel insan hak ve özgürlükleri ve ekonomik refah seviyesi açısından olması gereken seviyeye bir türlü çıkarılamamıştır.

21. 1997 yılının Ocak ayı sonunda Sincan Belediyesinin düzenlediği Kudüs Gecesi sonrasında Sincan'da tankların yürütülmesi ile ordunun darbe yapacağı algısı oluşturulmuş, 28 Şubatta ise, "irtica" gündemiyle toplanan Milli Güvenlik Kurulu'nun "uygulanması beklenen" 18 maddelik kararlar listesi ile Necmettin Erbakan başkanlığındaki Refah-Yol Hükümeti baskı altına alınmaya çalışılmıştır. Akabinde, Refah Partisi hakkında, "Laik cumhuriyet ilkesine aykırı eylemlerin odağı olduğu" iddiasıyla kapatma davası açılmış, yargı mensupları Genelkurmay Başkanlığı'na çağrılarak kendilerine irtica konusunda brifing verilmiştir. Baskı ve yıldırma amaçlı uygulamalar neticesinde 18 Haziran 1997 tarihinde Necmettin Erbakan istifa etmek durumunda kalmış ve Refah-Yol dönemi sonlanmıştır.

22. Kısaca tarihsel arka plana bakıldığında, hukuk ihlallerinin yaşandığı, temel hak ve hürriyetlerin hukuki alt yapıdan yoksun, siyasi ve ideolojik nedenlerle sınırlandığı bu süreç resmi olarak 28 Şubat 1997 tarihinden itibaren etkisini daha açık şekilde göstermeye başlamıştır. Bu dönemde "irticaya karşı" başlatıldığı iddia edilen ordu ve bürokrasi temelli sistematik uygulamalar ile kılık kıyafetlerinden veya dini hassasiyetlerinden ötürü birçok vatandaşımız, başta memurlar ve üniversite öğrencileri olmak üzere mağduriyetler yaşamış; çeşitli haksızlıklara uğramıştır. Kamuda istihdam edilen vatandaşlarımız dini inançları nedeniyle ya disiplin cezası alarak meslekten çıkarılmış ya da istifaya zorlanmış; üniversite öğrencisi olanlar ise, yine ya çıkarma cezası ile yükseköğretim

kurumları ile ilişkileri kesilmiş ya da eğitim hayatına son vermek zorunda kalmışlardır.

23. Üniversitelerde başörtüsü yasağı, İstanbul Üniversitesi Rektörü'nün başörtülü ve sakallı öğrencilerin sınıflara alınmamalarını, girmişlerse derslerin iptal edilmesini öngören 23/02/1998 tarihli Genelgesi ile başlamıştır. 28 Şubat post modern darbesi sürecinin yaşandığı, Milli Güvenlik Kurulu uzmanlarının YÖK Başkanı ve üniversite rektörlerine brifingler verdiği bu süreçte, Yükseköğretim Kurulunun 07/09/1998 tarihli ve 19922 sayılı Genelgesi ile başörtüsü yasağı tüm üniversitelerde başlamıştır. Başörtülü öğrencilere Yüksek Öğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'nin 7 nci maddesinin (a) bendinde öngörülen “öğrencilik sıfatının gerektirdiği itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak” veya aynı maddenin (e) bendinde öngörülen “ders, seminer, uygulama, laboratuvar, atölye çalışması, konferans gibi çalışmaların düzenini bozmak” suçlarından kınama cezaları verilmiş, başörtülü öğrencilerin eğitimlerine başörtülü olarak devam etmelerine izin verilmediği için devamsızlık sebebiyle eğitimlerini bırakmaya zorlandıkları veya okullarıyla ilişkilerinin kesildiği görülmüştür (Gözler, K. (2009) İdare Hukuku, Cilt 2. 2. Baskı, Bursa, Ekin Kitabevi, s.338) “Devrin YÖK Başkanının ‘hizmete özel’ bir yazı göndererek üniversiteye türbanlı olarak gelen öğrencilerin Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin 10/b maddesi uyarınca cezalandırılmasını istediği anlaşılmaktadır.” (Gözler,2009:340). 2002 yılından itibaren ise üniversitelerde başörtüsü yasağı ile ilgili uygulamada bazı yumuşamalar meydana gelmiş, 2007 yılında üniversitelere başörtülü öğrencilerin girmesinin önünün açılmış, YÖK Başkanının Rektörlüklere gönderdiği talimatla yasak uygulamadan tamamen kaldırılmıştır.

24. 2547 sayılı Kanun'a 2005 yılında 5316 sayılı Kanun'la, 2008 yılında 5806 sayılı Kanun'la ve 2011 yılında 6111 sayılı Kanun'la eklenen hükümlerle başörtülü öğrenciler dâhil, her ne sebeple olursa olsun yükseköğrenimle ilişki kesilenlere eğitimlerine devam edebilme hakkı tanınmıştır. 2013 yılında 5525 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikle de, 2011-2017 yılları arasında mezun olmuş veya olabilecekler için kamu görevine girişte yaş şartı sınırlamasına tabi olmama imkânı verildiği görülmektedir.

25. Başvuru konusu olayda, başvuranın öğrenci olduğu dönemde eğitimini kendi ihmal, kusur veya hatasından kaynaklanmayan sebeplerle devam edemediği, sonrasında yapılan düzenlemelerle eğitimini tamamlamasına karşın kamu hizmetine girmede gerek ülke şartlarında gerekse aradan geçen zamanda kendi özel koşullarındaki hayatın olağan akışından kaynaklanan değişimler neticesinde birtakım engellerle karşılaştığı değerlendirilmektedir.

26. Yukarıda yer verildiği üzere darbecilikle mücadelenin gerçek bir yüzleşme sağlayarak başarılı bir şekilde yapılabilmesi için mağduriyetlerin makul ölçülerde giderilebilmesi gerekir. Başvuranların da belirttiği şekilde, Devlet başvuranın mağduriyetlerinin giderilmesi için eğitim ve kamu hizmetine girme haklarında iyileştirmeler yapmıştır. Ancak mağduriyetler devam ediyor ise, bunların giderilmesi yönünde gerekli girişimlerde bulunmak Devletin görevidir.

“Eşitlik prensibinin, insanların özellikle sivil hizmetlere ulaşmalarında ve bunlardan yararlanmalarında, dini inançlarına göre ayrımcılığa maruz bırakılmalarını engellemesi gerekmektedir” (Benli, F (2010), Leyla Şahin Kararı Işığında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi,

İstanbul, Akder Yayınları, sf 22). Bu nedenle başvuranların mağduriyetinin giderilmesinin yerinde olacağı değerlendirilmektedir. Böylece, tüm vatandaşlarına din ve vicdan özgürlüğü tanıyan Devlet, başörtülü öğrencilerin siyasi haklarından olan kamu hizmetine girme hakkını da teminat altına almış

olacaktır.

27. Ayrıca, başvuranın kadın olduğu görülmektedir. “Kadın hakları, kadınların ne giyip giymeyeceklerinin söylenmesi ve kendileriyle ilgili alınan kararlara uymadıklarında eğitim ve çalışma haklarından mahrum edilmeleri ile korunmaz.” (Benli, 2010:25). Avrupa Parlamentosunun 13/02/2007 tarihli “Türkiye’de Sosyal, Ekonomik ve Politik Hayatta kadınların Rolüne İlişkin Avrupa Parlamentosu Önergesi”nde kılık ve kıyafet ayrımcılığının çalışma hayatında mağduriyetlere yol açtığı tespit edilmiştir. (European Parliament Resolution on women’s role in social, economic and political life in Turkey-2006/2214(INI), Women in Turkey, 13 February 2007-Strasbourg) Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Kaldırılması Komitesi (CEDAW), 32 nci oturumunda “okullar ve üniversitelerdeki başörtüsü yasağının kız çocukları ve kadınlar üzerindeki etkilerini dikkate almak gerektiği”ni vurgulamıştır. (Committee on the Elimination of Discrimination against Women Thirty-second session 10-28 January 2005). Ülkemizde kadınların sosyal hayata ve çalışma hayatına katılımları teşvik edilmekte, kadının tam gelişmesini ve ilerlemesini sağlamak için politik, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlar başta olmak üzere, kadınların insan hakları ile temel hak ve özgürlüklerinden yararlanmalarını garanti etmek amacıyla yasal düzenleme dahil bütün uygun önlemler alınmaktadır. Başörtülü öğrencilerin üniversitelerde eğitim görmeleri önündeki engellerin zaman içerisinde kaldırılmış olmasına karşın, bu kişilerin çalışma hayatına katılmalarının desteklenmesi, kadın hakları ile hakkaniyetin bir gereğidir.

28. Kurumumuzca yapılan değerlendirme neticesinde; 28 Şubat post modern darbe süreci, başvuranın yaşadığı mağduriyetin özellikleri ve mevcut hukuki düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, başvuranın mağduriyetinin giderilmesine yönelik, durumuna özgü bazı düzenlemeler yapılması gereğinin ortaya çıktığı, bu nedenle, başvuranın mağduriyetinin giderilmesi yönünde gerekli düzenlemelerin yapılması amacıyla ilgili İdarelere tavsiyede bulunulmasının uygun olacağı sonuç ve kanaatine varılmıştır.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

29. İyi yönetim ilkelerine 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi yönetim ilkeleri" başlıklı 6 ncı maddesinde yer verilmiş olup; İdarenin “karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi” ilkesine uymadığı tespit edildiğinden, İdarenin bahse konu ilkelere uygun davranması önerilmektedir.

30. İlgili idarelerin başvuran ile mağduriyetin niteliklerini göz önünde bulundurarak ayrımcılığın önlenmesi, ölçülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması, eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, nezaket, şeffaflık ve hesap verilebilirlik gibi iyi yönetim ilkelerinin gereği olarak gerekli düzenlemeleri yapmalarının insan haklarına dayalı adalet anlayışının ve hakkaniyetin bir gereğidir.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

A. Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

31. 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu Tavsiye Kararının idareye tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde idare tarafından herhangi bir eylem ya da işlem tesis edilmezse (varsa) dava açma süresinden kalan süre işlemeye devam edecek olup Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

Açıklanan gerekçelerle **BAŞVURUNUN KABULÜNE;**

Kılık ve kıyafetleri sebebiyle disiplin cezası almaları neticesinde yükseköğretim kurumlarından çıkarılan ve 5316 sayılı, 5806 sayılı ve 6111 sayılı af kanunlarıyla yükseköğretim kurumlarının Eğitim Fakülteleri ile Fen-Edebiyat Fakültelerinden mezun olarak öğretmenlik mesleğini icra etmek isteyenler için, Kamu Personeli Seçme Sınavında öngörülen taban puanının alınması kaydıyla, bir defaya mahsus olmak üzere, herhangi bir yaş veya kontenjan sınırlaması yapılmaksızın Milli Eğitim Bakanlığının ilan edeceği sözlü sınavlara katılma hakkının verilmesi hususunda gerekli düzenlemelerin yapılması için **MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

Tavsiye Kararının **BAŞVURAN ile MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ve bilgi edinilmesi için BAŞBAKANLIĞA, ÇALIŞMA ve SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞINA, MALİYE BAKANLIĞINA, ADALET BAKANLIĞINA ve DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞINA** tebliğine,

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, Milli Eğitim Bakanlığınca bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

e-imzalıdır

Şeref MALKOÇ
Kamu Başdenetçisi